

Anders Hallberg: Tal vid professorsinstallation

Talare

Anders Hallberg
Rektor magnificus vid Uppsala
universitet

Datum

17 november 2006

Plats

Uppsala

- 1 Herr landshövding,
Ärade akademiska högtidsförsamling,
Mina damer och herrar,
- 5 Vad — är en — professor? Det är en anspråkslös fråga som kräver att få ställas
när vi samlats i universitetets aula för att installera nya kollegor. Det är också en
fråga som kräver sitt svar.

10 Men svaret på frågan riskerar att bli allt annat än anspråkslöst. De historiska,
vetenskapsteoretiska, pedagogiska, ideologiska och till och med politiska
grunderna för hur vi avger vår replik kan svämma över i avhandlingar.

15 Oavsett om professorer stått under kyrkans skydd, varit stormaktens tjänare, i
nyttans tjänst, eller vänt sig mot samhället i sin vetenskapliga och pedagogiska
gärning har det med rätta fordrats stor duglighet från deras sida.

Våra svar — för det finns nog fler än ett svar på frågan — är betingat av vilka
pedagogiska och moraliska frågor vi ställer.

20 Inte ens en professor har alla svar. Men en professor ska alltid kunna ställa de
viktiga frågorna och ha tålamodet att låta studenterna själva få resonera sig fram
till svaren. En vägledare ska en professor vara och en följeslagare. Men hon eller
han ska också ha tilliten att låta sina studenter vandra egna vägar i vetenskapens
landskap.

25 Härledningen av ordet ”professor” pekar oss mot skyldigheten att öppet
bekänna sin tilltro till vetenskapen och följa henne som ledsagarinna genom
livet. Men ordet för oss också till latinets *profiteri*: alltså ”förklara”. En professor
ska förstås förklara världen och dess sammanhang för sina studenter, men också

ge världen, samhället och människan ny kunskap. Hon eller han ska vara beredd att tänka de otänkta tankarna och att skriva de oskrivna böckerna.

Ni hör att de två uppgifterna är sammantvinnade: att lära ut och att utforska.

35 Jag hoppas och tror att Uppsala universitets professorer ser det som en självklarhet att vara *både* lärare och vetenskapare. Det ligger i allra högsta grad i universitetets intresse att stödja den tanken. Vi behöver skickliga forskare som kan kommunicera med våra studenter, som kan förmedla sina insikter och erfarenheter, men som — också — kan — lyssna.

40

Ett framstående universitet byggs på den solida grund som vetenskapen och pedagogiken *tillsammans* utgör. De europeiska universitetens *Magna Charta* betonar den tanken: forskning och utbildning *hör samman*. Med många skickliga professorer i våra led ökar undervisningens forskningsanknytning. Och
45 vi höjer vår kvalitet och vårt anseende. Ni är i *allra högsta grad* variabler i den ekvationen. Lärare och vetenskapare. En professor.

Men en professor är också skyldig att använda sin kateder som en plattform för att utifrån sina vetenskapliga kunskaper söka *påverka* världen. Och jag har sagt
50 det förut: som vetenskapare och lärare är vi moraliskt skyldiga att gå bröstgänges mot skojare och klåpare som sprider villfarelser och vidskeplighet. En professor är en lärare, en vetenskapare och en upplysare. *Den* treenigheten hoppas jag var och en kan följa.

55 En professor ska uttala sig med kraft inom sitt område, men hon eller han måste också vara ödmjuk inför vetenskapen att *andra* kan tillföra kunskap och kompetens inom *andra* områden. Den tid då kunskapsgiganterna stod ensamma i vetenskapens torn är förbi. Idag är professorskårens samlade kraft större än någonsin. Använd er gemenskap till att stärka vetenskapens broar, till
60 att bygga nya kors- och tvärvetenskapliga samarbeten och sammanhang.

Allt detta, mina kära kollegor, är en professor. Men något *slutgiltigt* svar på min fråga vad en professor är kan jag inte ge. Jag hoppas ni formar er egen väg och ser till att stadigt bära det ansvar som nu åläggs er, men också att ni ibland ställer
65 er den fråga jag gjorde: ”Vad är en professor”? Jag önskar er all lycka i era gärningar.

Varmt välkomna till professorsinstallation och till utdelandet av årets

70 pedagogiska priser!

Taggar

2000-tal, 2006, Installationstal, Man, Rektorstal

75

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/anders-hallberg-tal-vid-professorsinstallation>

80

85

90

95

100

105